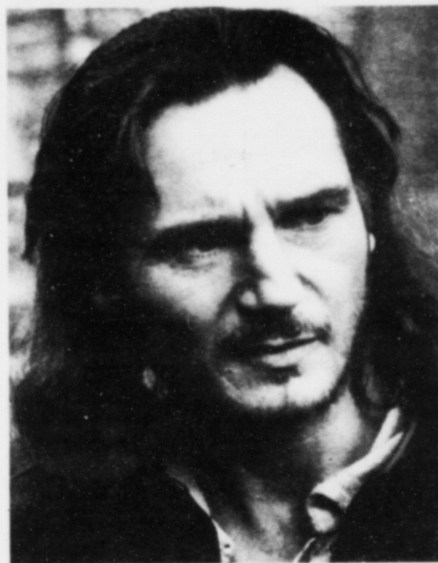

Skotska fólkahetjan

Skotar vilja ekki standa aftanfyri onglendingar og teir eiga eisini ein söguligan Robin Hood. Hesin eitur Robert Roy MacGregor og er framvegis, 250 ár aftaná at hann doyði hetja millum manna í Skotlandi. Hann var kallaður fyri Rob Roy og varð føddur í Glengyle, Loch Katrine í Skotlandi í 1671. Hann var yngsti sonur høvdingan í MacGregor klanini.

Rob Roy verður settur at ansa eftir, at neyt ekki verða stolin frá tí hægsta har á leið, Markisanum av Montroses, ið hevur nógva makt og var verji hjá Rob Roy. Fólk, sum stjól neyt, finga av at vita, men Rob Roy smæddist heldur ekki sjálvur fyri at fletta neyt fyrri at hann og familjan kundu klára kalda skotska veturin.

Men í 1712, tá er Rob Roy 41 ára gamal, kemur ólag í. Hann lánir 1000 pund frá Markisanum, sum hann ætlar at seta í neytahald. Men pengarnir verða stolin, helst av einum skyldmanni hjá Rob Roy, hetta varð ongantið prógvað og nú stendur Rob Roy í skuld til Markisan, ið hann ongan møguleika hevur at gjalda aftur. Tá ið tíðini var tað hart at skylda pengar og Rob Roy noyddist at flyggja niðan í skotsku fjøllini. Jørðin verður tikin frá honum og eldur sett á heim og familjan koyrd á dyr. Rob Roy verður kendur fríleysur.

Nú byrjar Rob Roy lívið sum gjørði hann til eina ódeyðliga hetju hjá kúgaða skotska smámanninum. Hann fer í herna móti Markisanum av Montrose. Hann veitti honum mangar neisur. Tríggjar ferðir verður hann tikin, men honum eydnast hvørja ferð at flyggja. Men so er eyðvan ikki hjá honum longur, hann verður tikin á fjórða sinni og nú klára teir at halda honum. Hann verður náðaður í 1725. Hann setti tá bógv í Balquhadder saman við konuni og familjuni. Erpin var hann og søgan sigur, at tá hann lá á deyðastrá, fekk hann vitjan av einum fingginda. Hann gav boð um at fáa brynju og vápn, reisti seg úr songini og fór út at hitta mannin. Tað skuldi ikki henda, at nakar sá Rob Roy óvápanaðan og verjuleysan. Tá maðurin var farin bað Roy skjappapublasaran spæla »Ha Til Mi Tulidh«. (Vit venda ongantið aftur) og aðrenn sangurin var at enda komin andaðist Rob Roy.

Tað er ikki smávegis sjónleikarar í leikstjórn Michael Caton-Jones og United Artist hava valt til film um Rob Roy. Liam Neeson leikar høvuðsleiklutin sum Rob Roy. Hann gjørðist rættuliga kendur tá hann leikti Oscar Schindler í »Schindler's List« hjá Spielberg. Hann er yvirvaksin og væl eignaður uppá kropp sum sterk hetja. Jessica Lange leikar kona hans. Hon fekk Oscars virðislonina sum mótleikari til Dustin Hofmann í »Tootsie«. John Hurt sælir tann óndi Markisurin og Hurt er ein sera vælumtúktur filmsleikari. Filmurin er drúgvur, tveir tímar og 20 minuttir og verður sýndur í Havnar Bio fyrstu ferð í kvøld.

Sjónarmið

Føroyar eru eisini við

Informationstøknin og informationssøldin koma, um vit eru før fyri at taka ímóti teimum avbjóðingum, sum koma í framtíðini ella ikki. Tað er tí av alstórum týðningi, at tey, sum hava ábyrgdina av samfelagnum – og harvið eisini skúlaverkinum – taka framtíðina í álvara og longu nú fara at laga framtíðar skúlapolitikkinn eftir henni

Í sambandi við at Fróðskaparsetrið hevði eina samkomu nú setrið er komið upp í altjóða teldunetið Internet, helt Sámal Petur í Grund, landsstýrismaður, eina røðu. Hann fegnast um teir møguleikar, ið fylgja við í kjalarvørnum av hesum fyri Føroyar nýggja samskiptshátti. Við Internetinum ber til at móttaka og send informationir kring allan knøttin.

Landsstýrismaðurin nam við, at fyri at kunna vera við í hesum samskipti er tað neyðugt, at fólk eru soleiðis útbúgvir, at tey eru før fyri at brúka henda samskiptsháttin. Men her koma intentionirnar í røðini hjá landsstýrismanninum í stríð við veruleikan á útbúgvingarøkinum í Føroyum. Útbúgvingarpolitikkurin hjá sitandi landsstýri hevur verið at skerja verandi útbúgvingarmøguleikar í landinum. T.d. eru útbúgvingarmøguleikarnir fækkaðir, og fleiri eru tí noydd at fara av landinum fyri at fáa ta útbúgving, tey eina væl kundu fingið í Føroyum. Studningurin til skúlanæmingar er so lågur, at hann er at kalla eitt eiti. Upphæddin á fíggarlógini til ferðafiskoyti til føroysk lesandi er skerd munandi, samstundis sum talið av lesandi úttanlands er nógv økt. Ætlanir hava verið frammi um at niðurlægja skúlar og aðrir knógva undir ótolandi hólsumstøðum, t.d. Føroya Studentaskúlin, Fiskivinnuskúlin og Sjómannaskúlin, sum í 22 ár hevur søkt um betri hólsumstøði. Harumframt er tað, sum skuldi verið flaggskipið innan vitan, gransking og undirvising – Fróðskaparsetrið – at samanbera við eitt tómt hylki vegna

teimum ógvusligu spar-ingum, stovnunum hevur verið fyri.

Sum ein avleiðing av at vit eru við at koma inn í informationssøldina broytist heimurin í hesum døgum við rúkandi ferð. Hetta fer at bróta við nógv av tí gamla og kenda og vit fara at møta heilt nýggjum avbjóðingum í staðin, sum fara at seta stór og onnur krøv enn tey vit kenna í dag. At útviklingurin gongur so skjótt førir m.a. við sær, at tann vitanin, vit hava í dag, kann vera ónýttlig ella avlaðin í morgin.

Hetta setur stór krøv. Tað er tí neyðugt, fyri at kunna fylgja við, at fólk fær møguleika at nema sær ta útbúgving og eftir-útbúgving, ið kreivst. Krøvini til tann einstaka fara at vera, at viðkomandi kann arbeiða sjálvsstøðugt, specialiserað og á einum høgum fakligum støði. Nýggja tøknið setur krøv um eitt vælútbúgvið fólk, sum á einum kvalifiseraðum og kritiskum grundarlagi eru før fyri at velja og vraka í millum meldurina av informationum, sum liggja á t.d. Internetinum. Tað verður tiskil ikki nokk í framtíðini at hava eina útbúgving, tí eitt prógv verður ikki longur neyð trygd fyri at fáa (eitt ávíst) starv.

Útbúgvingarskipanin í londum kring okkum fara teldur og tøkni eisini at spæla ein avgerandi leiklut í framtíðini. Ein stórur partur av allari undirvising fer at fara fram á teldu. Antin við at næmingurin fylgir ávisum programnum ella við at næmingurin verður fjarundirvistur, t.v.s. kommunikerar við læraran víja teldu, sum stendur í telefoniskum sambandi við telduna hjá læraran-

um. Krøvini til framtíðar arbeiðsmegina fara tí at verða fleksibilitetur, til-lagingarevni, altjóða hugburður, evni til at fáa vitan til høldar, evni til at fáa greiðu á ørgrynnuni av informationum, og evni til at kommunikera informationir.

Framtíðin kreivur útbúgving og framtíðin er longu byrjað. Eru vit ikki við tá tokið fer av støðini, truplari verður at koma við tá tokið er farið at koyra. Hetta er ikki bert galdandi fyri einstaklingar, men eisini fyri lond, og kunnu vit velja ímillum at vera við ella at gerast eftirbátar. Havandi stóðu Føroya í huga – lítið land, fjarskotid frá øðrum londum og við einari vinnugrein – er tað av alstórum týðningi, at vit kunnu vera framman fyri tey lond, vit kappast við. Eitt stig á leiðini hesum viðvíkjandi hevði verið, at allir næmingar í skúlanum finga hvør sína teldu. Hetta kostar sjálvandi pening, men sum útviklingurin gongur, hevði hetta verið ein skilagóð fløga – bæði fyri hvønn einstakan og fyri samfelagið sum heild. Hetta verður longu roynt á ein-

um skúla í Australia og skýrði OECD í fjør henda skúla at vera ein hin mest framkomna í heiminum.

Eitt er tó víst. Informationstøknin og informationssøldin koma, um vit eru før fyri at taka ímóti teimum avbjóðingum, sum koma í framtíðini ella ikki. Tað er tí av alstórum týðningi, at tey, sum hava ábyrgdina av samfelagnum – og harvið eisini skúlaverkinum – taka framtíðina í álvara og longu nú fara at laga framtíðar skúlapolitikkinn eftir henni. Tað er tiskil neyðugt at formulera ein útbúgvingarpolitikk, so tey ungu verða verandi í landinum og tey, sum eru farin av landinum at nema sær (hægri) útbúgving, kunnu sleppa heim eftir lokna útbúgving og kunnu átaka sær tær avbjóðingar, sum koma í framtíðini orsakað av informationssøldini. Verður hetta ikki gjørt kunnu vit seta spurning við orðini hjá Sámal Peturi í Grund landsstýrismanni og spyrja um Føroyar eisini eru við!

Hoyvík 14. juni
Katrin Gaard

KASSAMIDSTØÐIN SP/F skipar fyri KUNNANDI FUNDI

fyrí øllum reiðarum, fiskakeyparum og øðrum, sum hava áhuga í at fáa at vita, hvussu ætlanin er at skipanin fer at virka.

Fundurin verður á Hotel Hafnia fríggjadagin 16. juni, kl. 13.30.

Kassamiðstöðin Sp/f - Tlf. 12957 - Fax. 19890